

El poll (*Pediculus humanus*) (ALDC, VII, 1539. El poll)

El *poll* és un 'insecte de color groc fosc, cobert d'una cutícula resistent, que viu com a paràsit sobre el cos de l'home xuclant-ne la sang (*Pediculus humanus*)'; deriva del llat. vg. PEDŪCŪLUS, var. del llat. cl. PEDICULUS, der. de PĒDIS 'poll', i es documenta des del s. XIII. Coneix aquestes var.: alg. *pol* 85, per despalatalització de -[ʎ] final (com *gall* > *gal*); ross. *p[u]ll*, pel tancament de [o] tònica en [u], propi d'aquest dialecte (com *canç*['o] > *canç*['u]); *poi*, pel pas a [j] del grup -C'L- (OC[U]LU > dial. *ui*), amb les unitats perifràstiques *poi de(l) cap* 28, 44, *poi d'ossa* 'poll més gros que el corrent, procedent d'Àfrica' 70, *poi de roba* 44, el duïen els soldats a la roba: parlants d'aquesta àrea ioditzant distingeixen *poi* 'insecte' de *poll* 'petit de l'ocell; cria de la gallina' (44, 61) (recordem un altre homònim, *poll* 'pollancre' < PŌPŪLUS). Són formes més acostades a l'ètim *posoll* 7 (pron. [puz'uʎ]), pres de l'oc. *pesoll* on la [z] prové de la -D- (com SŪDĀRE > *susar*); *pioll*, modificació de **peoll* (< **pesoll*), amb tancament de [e] > [i] pel hiat, com en

piollo 87, 94, var. de l'àrea de transició amb l'arag., que usa majoritàriament *pio*[χ]o/*pie*[χ]o (cf. *ALEANR*, XI, mapa 1425), i *ploll* 100, 102, amb substitució de [j] per [ʎ], d'acord amb una alternança del model *c*[ʎ]*au/quiau*, on [ʎ] podia ser substituït per [j] per la seva afinitat articulatòria (cf. *PLANGÈRE* > it. *piangere*).

El col·lectiu, 'conjunt de polls', es pot expressar per *vermina* 3, pres del fr. *vermine* "francesisme –diu Coromines, *DECat*– inadmissible d'alguns rossellonesos", però que tenia les portes obertes en un dialecte que diu *verm* per 'cuc'; també té valor col·lectiu *pollà* 'pollada' 179, paral·lel a l'oc. *pesollhada*.

L'àrea de *poll* és pràcticament pancatalana, amb la var. històrica *poi*, la pronunciada *p[u]ll* del ross. i *pol* de l'alg., per evolució fonètica pròpia d'aquests dialectes. La forma ponentina *pioll* mostra una certa fidelitat a l'ètim i una continuïtat d'àrea lingüística amb l'arag. i el cast.

Poll és l'únic mot normatiu des del *DG_I*, 1932.

